

Avīžu un žurnālu tekstu lasīšana

1. Par ko ir teksts “Rakstīšanas māksla”?

2. Strādā pāri!

2.1. Salīdziniet savus minējumus jeb prognozes!

Pārrunāji, vai prognozes mainās atkarībā no žurnāla nosaukuma! Piemēram, raksts “Rakstīšanas māksla” publicēts žurnāla “Ilustrētā Zinātne” pielikumā “Mācību rokasgrāmata”.

2.2. Pievērsiet uzmanību teksta apakšvirsrakstiem!

Par ko varētu informēt katra teksta daļa?

2.3. Izlasi Annas Kirilko rakstu “Rakstīšanas māksla”!

Izvēlies kādu no ieteikumiem! Šie ieteikumi ir par piezīmēm, kuras vari izmantot teksta lasīšanā. Šādas piezīmes palīdzēs tev atbildēt uz jautājumiem.

Ieteikumi

- Pasvītro tekstā nepieciešamo informāciju!
- Raksti piezīmes teksta malā!
- Izmanto dažādas krāsas! Ar krāsām atzīmē tekstā vietas, kurām jāpievērš uzmanība!
- Raksti teksta malā attiecīgo jautājuma numuru, ja tajā vietā tekstā ir atbilde uz šo jautājumu!

1. Kāds ir teksta temats?

2. Kas ir iespējamais adresāts?

Kam šo tekstu noteikti vajadzētu izlasīt?

3. Par kādu problēmu autore tekstā runā?

Vai teksta problēma šobrīd ir nozīmīga?

Kā tu vērtē šo problēmu?

4. Kad teksts ir publicēts?

5. Kādi ticami fakti un piemēri minēti tekstā?

6. Kuri tekstā lietotie vārdi tev līdz šim nebija zināmi?

Noskaidro šo vārdu nozīmi!

7. Vai tekstā ir informācija, kas tev jau iepriekš bija zināma?

8. Ar kuriem atslēgvārdiem var izveidot stāstījumu par tekstu?

Anna Kirilko “Rakstīšanas māksla”

Pieauguši cilvēki ar roku vairs neraksta bieži. Tāpēc rokrakstā uzrakstītas lapas droši vien nākotnē būs tikpat reti atrodamas kā ar rakstāmmašīnu drukāts teksts vai māla plāksnītes ar irbuļa nospiedumiem. Gandrīz visus biroja darbus mēs veicam datorā, planšetē vai telefonā. Šim darbam mēs izmantojam taustiņus vai skārienjutīgos ekrānus. Amerikā dažas skolas plāno vairs nemācīt bērniem rakstīt ar roku. Latvijā skolēniem ar roku vēl jāraksta. Vairāki zinātniskie pētījumi liecina, ka rakstīt ar roku ir pat nepieciešams.

Prasme noder visam mūžam

Rakstīšana ar roku ir kaut kas vairāk nekā iemācīšanās izmantot pildspalvu. Rakstīšana ar roku nav novecojis sazināšanās veids. Rakstīšana ar roku palīdz uzlabot dažādas spējas. Šīs spējas skolēni izmantos visu mūžu. Šīs spējas ir atmiņa, uzmanība, koncentrēšanās, darbību izpilde noteiktā kārtībā, pacietība, radošums. Tātad rakstīšana ar roku veicina smadzeņu attīstību.

Smadzenes attīstās, jo iepriekš mums ir jāizplāno un jāizpilda noteikta darbība. Šai darbībai būs konkrēts rezultāts – burts, vārds un teikums.

Mūsdienās zinātnieki smadzeņu izpētē izmanto magnētiskās rezonanses attēlveides tehnoloģijas. Zinātnieki ir pierādījuši, ka rakstīšanas laikā aktivizējas vairāki smadzeņu apgabali. Šie smadzeņu apgabali palīdz mācīties ātrāk un labāk. Piemēram, Indianas Universitātes zinātnieki Amerikas Savienotajās Valstīs ir veikuši interesantu pētījumu. Kad bērns raksta ar roku, pastiprināti darbojas noteikti smadzeņu apgabali. Ja bērns raksta datorā, smadzeņu centri nav īpaši aktīvi.

Citi zinātnieki ir pierādījuši rakstīšanas saistību ar jaunu ideju radīšanu vai stāstījuma veidošanu. 2., 4. un 6. klases skolēni ar roku rakstītajos domrakstos izmantoja vairāk vārdu un ideju nekā ar datoru rakstītajos darbos. To atklāja Vašingtonas Universitātes profesore Virdžīnija Berningere.

Zinātnieki uzsver, ka ar roku uzrakstīto ir vieglāk atcerēties. Piemēram, mēs sagatavojam uz lapiņas sarakstu ar produktiem, kuri jānopērk veikalā. Bet lapiņa pazūd. Tomēr vēlamies pirkumus mēs atceramies labāk, nekā tikai šos pirkumus iepriekš apdomājot. Zinātnieki iesaka piezīmes rakstīt ar roku arī tad, kad gatavojamies eksāmeniem vai veidojam prezentācijas. Tas palīdzēs informāciju labāk atcerēties, jo domas par konkrēto tematu būs papildus “jāapstrādā”.

Ļauj mācīties darot

Rakstīšanai ar roku nepieciešama motorā koordinācija. Tas nozīmē, ka vienlaikus darbojas pirksti, plaukstas locītava, elkonis un pat plecs. Pildspalvas turēšanai un vadīšanai pa lapu noder sensorā informācija. Šo informāciju smadzenes saņem no ādas, locītavām, muskuļiem un acīm. Šī informācija palīdz vadīt pildspalvu un ļauj mainīt tās spiedienu uz papīra. Redze šajā laikā papildus precizē pildspalvas kustību.

Rakstīšana ar roku kļūst par automatisku procesu. Zināšanas par to glabājas tā sauktajā motorajā atmiņā. Tas ir tāpat kā braukt ar riteni. Ja esam iemācījušies braukt ar riteni, tad to vairs neaizmirstam. Šo darbību “atceras” mūsu nervu un muskuļu sistēma.

Noder arī pieaugušajiem

Zinātnieki iesaka rakstīt ar roku visiem, jo tas

- trenē smadzenes un
- palīdz prātam būt aktīvam visu mūžu.

Šis process uzlabojot arī paškontroli. Pieaugušie cilvēki var mācīties citu valodu, kurai ir atšķirīgi burti. Viņi var mācīties simbolus matemātikā, mūzikā, ķīmijā. Šādi vingrinājumi palīdzēs pieaugušajiem trenēt prātu.

Kādā eksperimentā zinātnieki pieaugušajiem lūdza atšķirt burtus un to spoguļattēlus. Vispirms pieaugušie burtus uzrakstīja uz papīra vai ar klaviatūru. Pareizās rakstu zīmes biežāk atcerējās un arī pēc ilgāka laika mazāk kļūdījās tie cilvēki, kuri rakstīja burtus ar roku. Tātad rakstīšana ar roku noder, lai varētu atšķirt jaunās, tikko apgūto burtu formas.

4. Izstāsti teksta saturu, izmantojot lasīšanas laikā veiktos pierakstus!

5. Strādā grupā!

5.1. Pārrunāji, kā jūs veidojāt pierakstus teksta lasīšanas gaitā!

Vai pieraksti palīdzēja atbildēt uz jautājumiem?

5.2. Vai nākamajā reizē, lasot tekstu, izmantosiet kādu no šiem paņēmieniem?

Pamatojiet savas domas!

5.3. Vienojieties par 3 svarīgākajiem secinājumiem pēc teksta izlasīšanas un pārrunāšanas!

5.4. Uzraksti viedokli, kāpēc skolā jāmacās rakstīt ar roku!

Viedoklī izmanto savu pieredzi un informāciju no teksta!